

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

**«GRAND KONDOR PRINT»
TOSHKENT – 2026**

UDK: 219.246:69.28:34
KBK: 122.215.148
T 097

DOI: <https://zenodo.org/records/20696033>

“Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari, (23-may 2026-yil). [To’plam]: – Toshkent: “GRAND KONDOR PRINT”, 2026 y., 1009 b.

Ushbu to’plamga 2026-yil 22-23-may kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” hamda “Maktabgacha ta’lim” kafedralarida “Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma’ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plamida respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o’rin olgan.

Taqrizchilar:

B.Abdullayeva – pedagogika fanlari doktori, professor
S.I.Qulmamatov – pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:

N.T.Misirova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Dj.Toshmatova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Berdiyeva – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi mudiri, p.f.f.d.(PhD), dotsent v.b.
D.A.Utanbayeva – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dosent v.b.

Tashkilotchilar:

D.M.Elmuratova – “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), professor v.b.

A.A.Bolibekov – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Tahrir hay’ati:

A.Nizamov, X.Umarov, M.Toshmatova, M.Eshonqulova, M.Bayzakova, G.Umarova, D.Nosirova, G.Yusufaliyeva, K.Eshonqulova, D.Kurbanova, J.Ro’zimatov, G.Niyozova, N.Sulaymanova, G.Shoymatova, B.Xolyigitova, J.Sheranova, G.Xolmatova, Sh.Jabbarova, U.Bakirova.

Mas’ullar:

N.Abduraxmonova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), katta oq’ituvchi

M.Raimqulova – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi o’qituvchisi

To’plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma’lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas’uldirlar.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimidagi islohotlar va zamonaviy talablarning oshishi, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ta'lim jarayoniga tatbiq etilayotgan innovatiya usullari samarasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligi xarakteri va uning rivojlanganligi darajasiga bevosita bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini isloh qilish, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash borasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida keng ko'lamli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim samaradorligini oshirish, yukak pedagogik mahoratga ega kadrlar tayyorlash orqali sifatli ta'lim berish imkoniyatlarini kengaytirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi pedagoglarning amaliyotdagi ko'nikmalarini mustahkamlash va ilmiy izlanuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish hamda innovatsion faoliyatning turli darajalarini talab darajasida egallashlari uchun xorijiy tajribalarga asoslangan ta'lim muhitini, pedagogik sharoitlar va didaktik imkoniyatlarni ta'minlash o'ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Kadrlar salohiyati jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Malakali, bilimli va yuksak ma'naviyatli kadrlar jamiyatda innovatsion rivojlanishni ta'minlaydi, ijtimoiy muammolarni hal etishda muhim rol o'ynaydi hamda davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, kadrlar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi ijtimoiy tengsizlik, ishsizlik, boshqaruvdagi samarasizlik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu esa jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyat barqarorligini ta'minlashda kadrlar salohiyatini yuksaltirish masalasi faqat iqtisodiy yoki tashkiliy muammo bo'lib qolmay, balki chuqur ijtimoiy-falsafiy mazmun kasb etadi. Chunki bu jarayon insonning bilim, tafakkur, qadriyatlar va ma'naviy dunyosining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Kadrlar tayyorlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Shuningdek, kadrlar salohiyatini yuksaltirish jarayonida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Uzluksiz ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni muhokama qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. Ushbu anjuman doirasida kadrlar salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini, inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish kabi masalalar keng qamrovda tahlil etiladi.

Mazkur anjuman materiallari uzluksiz ta'lim tizimida malakali kadrlar tayyorlashning dolzarb muammolarini chuqur o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, mazkur ilmiy-amaliy anjuman mamlakatimizda malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy yondashuvlar va xorijiy tajribalar asosida ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV

SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TALABALAR IJTIMOY FAOLLIGIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI

Sharapova S.D.GulDu, Magistratura
bo'limi boshlig'i,
ps.f.d.(Dsc),professor
Ergashqulov Boburjon Nusratillayevich
Guliston davlar universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Maqolada shaxslararo munosabatlar hamda talabalar ijtimoiy faolligi haqida fikr yuritiladi, shuningdek, talabalarining oliy ta'lim muassasalariga moslashuv jarayonida uchraydigan psixologik xususiyatlarni tahlil qiladi. Yangi muhitga kirish, akademik talablar, ijtimoiy aloqalar va shaxsiy hayotdagi o'zgarishlar talabalar uchun murakkab vaziyatlarni yaratadi. Ushbu maqolada psixologik inqirozlarning sabablari, ularning talabalarining ruhiy holatiga ta'siri va muvaffaqiyatli moslashuv uchun zarur bo'lgan strategiyalar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: faollik, munosabatlar, oliy ta'lim, talabalar, moslashuv jarayoni, psixologik xususiyatlar, stress, bezovtalik, depressiya, qo'llab-quvvatlash, strategiyalar.

Аннотация: В статье рассматриваются анализируются психологические характеристики студентов в процессе адаптации к высшим учебным заведениям. Введение в новую среду, академические требования, социальные отношения и изменения в личной жизни создают для студентов сложные ситуации. В статье исследуются причины психологических кризисов, их влияние на психическое состояние студентов и стратегии, необходимые для успешной адаптации.

Ключевые слова: высшее образование, студенты, процесс адаптации, психологические характеристики, стресс, тревога, депрессия, поддержка, стратегии.

Abstract: The article discusses the methodology and techniques for forming adaptation to higher education, as well as analyzes the psychological characteristics of students during the process of adaptation to higher education institutions. Introduction to a new environment, academic requirements, social relationships and changes in personal life create complex situations for students. This article examines the causes of psychological crises, their impact on the mental state of students and the strategies necessary for successful adaptation.

Keywords: methodologies, methodology, higher education, students, adaptation process, psychological characteristics, stress, anxiety, depression, support, strategies.

KIRISH. Oliy ta'lim muassasasida shaxslararo munosabatlar tizimi va talabalar ijtimoiy faolligini oshirish omillari haqida gapirar ekanmiz, avvalo shaxslararo munosabatlar-bu ikki yoki undan ortiq shaxs o'rtasidagi ijtimoiy-psixologik aloqalar tizimi bo'lib, u ta'lim jarayonida juda muhim o'rin tutadi, shuni qayd etish kerakki, oliy ta'lim muassasasi shaxslararo munosabatlar tizimida talabalar ijtimoiy faolligini oshirish omillari juda muhim masala hisoblanadi, chunki bu omillar nafaqat talabaning shaxsiy rivojlanishiga, balki butun jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ham ta'sir ko'rsatadi. Quyida bu mavzuni to'liq va tizimli tarzda ko'rib chiqishga harakat qilamiz:

1. Shaxslararo munosabatlar tizimi tushunchasi, bu nima degani, oliy ta'lim muassasasida shaxslararo munosabatlar tizimi deganda talabalar, o'qituvchilar, rahbariyat va boshqa xodimlar o'rtasidagi ijtimoiy, ma'naviy, madaniy va professional aloqalar majmuasi tushuniladi. Bu tizim o'z navbatida quyidagi jihatlariga asoslanadi, o'zaro hurmat va ishonch, samarali muloqot va fikr almashinuvi va jamoaviy hamkorlik va muvofiqlik.

2. Talabalarning ijtimoiy faolligi deganda nimani tushunamiz? Ijtimoiy faollik - bu talabalarning jamiyat hayotida faol ishtirok etishi, o'z fikrini erkin bildirish, tashabbus ko'rsatish, ijtimoiy loyihalarda qatnashish qobiliyati va istagini anglatadi. Faol talabalar: yetakchilik qobiliyatlariga ega bo'ladi, talabalar kengashlari va klublarida faol bo'ladi, ijtimoiy masalalarda tashabbus bilan chiqadi va shu bilan bir qatorda, ommaviy tadbirlarda faol qatnashadi.

3. Ijtimoiy faollikni oshirish omillari haqida gapiradigan bo'lsak: ijobiy shaxslararo munosabatlar muhiti yaratish, talabalar va o'qituvchilar o'rtasida ochiq va samimiy muloqot, teng huquqlilik va hurmat asosida aloqalar, konfliktlarni tinch yo'l bilan hal etish madaniyatini shakllantirish hisoblanadi. Bunda biz, ijtimoiy-psixologik xizmatlar faoliyatini kuchaytirish, stressni yengish bo'yicha treninglar hamda psixologik maslahatlarni ham kiritamiz. Oliy o'quv yurtlarida nafaqat o'qitish, balki, talabalar muammolarini eshitish va ularni yechishga yordam berishni ham yo'lga qo'yish zarur bo'ladi. Ma'lumki, talabalar o'zini-o'zi boshqarish tizimini rivojlantirishda talabalar kengashi, yoshlar ittifoqi, fan klublarining faoliyatini qo'llab-quvvatlash ishlari amalga oshirib boriladi, bunda, talabada yetakchilik va jamoaviy boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish ham ahamiyatli hisoblanadi. Bunda talabalarning ijtimoiy loyihalar va tadbirlarda ishtirokini rag'batlantirish, madaniy, sport, ekologik tadbirlarda qatnashish imkoniyatlarini yaratish, tashabbus ko'rsatgan

talabalarni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish, ijtimoiy tarmoqlar va platformalarda ijtimoiy faollikka undovchi loyihalarni ilgari surish, onlayn muloqot va jamoaviy platformalarni rivojlantirish yuqori samara beradi.

4. Pedagogik va tarbiyaviy jarayonlar orqali ijtimoiy faollikni oshirish deganda, faoliyatga yo'naltirilgan o'quv metodlari: muammo asosida o'qitish, loyihaviy ishlar, amaliy mashg'ulotlar, mustaqil fikrlash va tanqidiy qarashlarni shakllantirish, ijtimoiy ahamiyatli mavzularni muhokama qilish orqali talabalarni fikrlashga jalb qilish mumkin. Kadrlar tayyorlash tizimida ta'limni tubdan isloh qilish hamda zamonaviy innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash yo'lida oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, zamonaviy texnika, o'quv-laboratoriya jihozlari bilan ta'minlash, davlat ta'lim standartlarini takomillashtirish, yangi o'quv adabiyotlarini yaratish, eng asosiysi, kadrlarning kasb malakasi va mahoratini oshirishga qaratilgan innovatsion texnologiyalar asosida samarali ta'lim tizimini shakllantirish va rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish zaruriyati ortmoqda. Milliy ta'lim tizimini isloh etishda innovatsion jarayonlarni qo'llashni faollashtirish va samaradorlikni oshirish masalasini hal etmay turib muvaffaqiyatga erishib bo'lmaydi. Mamlakatimizni 2017-2021 yillarga rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasining ishlab chiqilganligi va ushbu strategiyada: ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rag'batlantirish, ilmiy va innovatsiya yutuqlarini amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish, yuqori texnologiya markazlari va texnoparklarni tashkil qilish, kadrlarni salohiyatini muntazam oshirib borish, shuningdek, bo'lajak mutaxassislarni innovatsion faoliyatini takomillashtirish masalalarining belgilanganligi bu yo'nalishda albatta rivojlangan mamlakatlar tajribasini o'rganish va tahlil qilishni taqozo etishi mumkin. Oliy ta'limning maqsadi – shaxs va jamiyatning ko'plab madaniy-ta'limiy ehtiyojlarini qondirish uchun oliy ta'lim muassasasining imkoniyatlarini kengaytirish, ta'lim tizimi uchun mutaxassislarni umummadaniy, ilmiy va kasbiy layoqatlarini rivojlantirish tizimining qulayligini oshirish, bunda mehnat bozori va iqtisodiyotning ehtiyojlarini aniq hisobga olishdan iborat. Oliy ta'lim tizimidagi o'quv jarayoni talabalarning inson va jamiyat, tarix va madaniyat haqidagi bilimlarni o'zlashtirish, tayanch fundamental bilimlarni egallash, ilmiy faoliyatga yo'naltirish, kasbiy pedagogik-psixologik bilim asoslarini singdirish, kreativlikni rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirishni beradi. Shu bilan bir qatorda, bo'lajak o'qituvchilarning ta'lim olish va ijodiy pedagogik-psixologik faoliyatini davom ettirish huquqini ta'minlashdan iborat. Shuni ta'kidlash lozimki, oliy ta'lim muassasalari mamlakat rivojlanishiga xizmat qiladi. Psixologiya fanida shaxsni o'rganish markaziy o'rinlardan birini egallar

ekan, muammo ustidagi ishlar psixologiya faniga juda ko'plab maxsus metodlar va amaliy natijalar tahlilini yetkazib berdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. A dizova T.M. Psixokorreksiya. - T.2005.
2. Barotov Sh.R. Ta'limda psixologik xizmat. - Buxoro, 2007
3. Колесникова Г.И. Основы психопрофилактики и психокоррекции. Ростов - н/Д.: Феникс.2002.
4. Лебедева Л.Д. Практика Арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий. - СПб.: Речь,2003.
5. Nishanova Z.T. Psixologik xizmat. -T.: TDPU, 2006. - 162 b
6. Kurbankulova Z. Talabalarning oliy ta'lim muhitiga moslashish omillari. – Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2022.
7. Murtazayeva D. Oliy ta'lim muhitida shaxsning moslashuv jarayonlari. – Toshkent: TDPU, 2020.
8. Musurmonova O. Talaba yoshlarning ma'naviy-psixologik rivojlanishi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2022.

XXI ASR KO'NIKMALARI: 4-SINFDA STEAM VA KREATIV FIKRLASHNING INTEGRATSIYASI

Hasanov Rustamjon Erkinjon o'g'li,

Namangan davlat pedagogika instituti

Ta'lim tarbiya nazariyasi boshlang'ich ta'lim 1-bosqich magistranti

E-mail: rustamjonhasanov631@gmail.com

Tel: +998934017016

Ilmiy rahbar: Dilafro'z Muminova Akbaraliyevna, p.f.d.(DSc), prof.

E-mail: dilbarxon2008@mail.ru

Namangan davlat pedagogika institute

Annotatsiya: Ushbu maqolada global ta'lim trendi hisoblangan STEAM yondashuvini boshlang'ich maktab tizimiga, xususan 4-sinf o'quvchilarining dars jarayonlariga integratsiya qilish masalalari yoritiladi. XXI asrning eng muhim kompetensiyalaridan biri bo'lgan kreativ (ijodiy) fikrlashni xalqaro baholash dasturlari (PISA, PIRLS) talablari asosida shakllantirish yo'llari hamda metodik tavsiyalar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: STEAM ta'limi, kreativ fikrlash, 4-sinf, XXI asr ko'nikmalari, xalqaro baholash, integratsiyalashgan darslar, PISA, loyiha ishi.

Annotation: This article examines the issues of integrating the STEAM approach, which is considered a global educational trend, into the primary school system, specifically into the lesson processes of 4th-grade students. It analyzes

	PEDAGOGIK YONDASHUVLAR	
95	Jo'rayeva Dilafro'z Shuxrat qizi. MAKTABGACHA KATTA YOSHDAGI BOLALARNI INTELLEKTUAL QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	1003
96	Ergashqulov Boburjon Nusratillayevich. TALABALAR IJTIMOIIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING PSIXOLOGIK OMILLARI	1008
97	Sharapova S.D, Ergashqulov Boburjon Nusratillayevich. SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TALABALAR IJTIMOIIY FAOLLIGIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI	1012
98	Hasanov Rustamjon Erkinjon o'g'li. XXI ASR KO'NIKMALARI: 4-SINFDA STEAM VA KREATIV FIKRLASHNING INTEGRATSIYASI	1015
99	Nizamov Alisher Bayazovich TA'LIM JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	1019
100	Sulaymanova Nigora Olimjon qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA O'QUV-BILUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRUVCHI ELEKTRON TA'LIM PLATFORMALARINI MODERNIZATSIYA QILISH	1023
101	Toshpulatova Ma'mura Ismoilovna. PEDAGOG KADRLAR TAYYORLASH JARAYONIDA METODIK TAYYORGARLIKNING ZAMONAVIIY TENDENSIYALARI VA ILMIY-PEDAGOGIK YONDASHUVLAR	1028
102	Muxitdinova Nodira Mamalatifovna. BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MATEMATIKA DARSLARI ORQALI O'QUVCHILARNING MANTIQUIY TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISH USULLARI	1032
103	Toshpulatova Ma'mura Ismoilovna. O'QITUVCHI TAYYORLASH TIZIMIDA METODIK TAYYORGARLIKNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY VA MILLIY TAJRIBALAR TAHLILI	1035
104	Садыкова Альбина Венеровна. ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ БЕЗОПАСНОГО ПОВЕДЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ	1039

**“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

Bosishga ruxsat etildi. 04.06.2026 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16.
Times New Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 54. 5, Adadi 100. Buyurtma № 71
Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi, Segizbayeva 10a.